ความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติ ในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน ของผู้ประกอบการหินทราย ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

Knowledge, opinions and practices rock dust to prevent lung disease of a sandstone Ladbuakhao Nakhon Ratchasima province

ชัยณรงค์ ตั้งอำพรทิพย์* ลาวรรณ ตั้งอำพรทิพย์ และคิรินทร์ ตั้งอำพรทิพย์
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์ 044 - 411954, 412697 E-mail : sosoaw@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงสำรวจ (survey study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน ผู้ประกอบการหินทราย บ้านซับสมบูรณ์ ตำบลลาดบัวขาว เพื่ออภิปรายอ้างอิงถึง ความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน ประกอบการหินทราย ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประชากรคือผู้ประกอบการหินทราย สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั่วถึงในแต่ละพื้นที่ และ เลือกจากหลังคาเรือน ด้วยวิธีจับสลาก (lottery method) จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล วันที่ 1 – 31 มีนาคม 2557 สถิติที่ใช้ สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีความรู้เกี่ยวกับโรคซิลิโคซีส ระดับ ต่ำ ร้อยละ 61.50 ด้านความคิดเห็น ระดับดี ร้อยละ 53.84 ด้านการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การป้องกันโรคซิลิโคซีส ระดับดี ร้อยละ 84.61 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผลการศึกษาสามารถนำไป ประกอบและประยุกต์เพื่อใช้แก้ไขปัญหาโรคปอดฝุ่นหินในผู้ประกอบการเองหรือประชากรกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อแนะนำในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเชิงคุณภาพ หรือศึกษาแบบเจาะลึกเกี่ยวกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และการสนับสนุนด้านสังคมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการหินทราย วิจัยรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และการสนับสนุนทางด้านสังคมที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมในผู้ประกอบการหินทราย

คำสำคัญ : ความรู้, ความคิดเห็น, การปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน, ผู้ประกอบการหินทราย

Abstract

This research is a survey (study study) aimed to identify knowledge and practices in the prevention of lung rock dust. Entrepreneurs sandstone lining perfect home Lat Bua According to the discussion of knowledge and practices in the prevention of lung rock dust. Sandstone operators Lat Bua Khao Sikhio province. The population is operator sandstone the stratified random sampling is obtained to samples of beans in each area and choose from the housetops. By drawing (lottery method) measures the number 52

was used in the research. Interview storage 1st - March 31st 2557 Statistics descriptive statistics results showed that households sandstone. Knowledge about the disease Silicosis Krzysztof low percentage of 61.50 of opinion a good level of 53.84 the practice on the prevention of disease Silicosis Krzysztof good level of 84.61 suggestion in the findings. utilization The results can be Assembly and application of rock dust to lung problems in the operators themselves or other relevant population groups. Recommendations for further research. Should Qualitative Research Or in-depth study about self-esteem. And social support affects the quality of life of the sandstone. Research form or how to develop self - esteem. And social support to be effective. And proper operator sandstone.

Key words : knowledge, opinions, practices in the prevention of lung dust stone, sandstone operators

บทนำ

ปัจจุบันสุขภาพของประชาชนชาวไทยมีไม่น้อยที่ขึ้นอยู่กับอาชีพของแต่ละบุคคล เช่น ชาวนามีโอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคฉี่หนูที่มีแหล่งแพร่เชื้อโรคอยู่ในท้องนา คนงานโรงงานทอผ้า มีโอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจที่ชื่อว่า บิสซิโนสีส คนงานในโรงงานทอกระสอบมีโอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคบิสสิโนสีส และเช่นเดียวกันคนที่ประกอบกิจการหินทราย จะมีโอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคซิลิโคซีส ซึ่งพบว่า ในประเทศไทยมีหลายจังหวัด เช่น สระบุรี ลพบุรี นครนายก นครราชสีมา ที่มีผู้ประกอบการเกี่ยวกับหินทราย และปริมาณของผู้ประกอบการนั้นเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน และการปิดโรงงานต่าง ๆ ทำให้พบผู้ป่วยหรือตายด้วยโรคซิลิโคซีสในจังหวัดเหล่านี้ทุกปี[1]

จังหวัดนครราชสีมา ในปี 2547 ประชาชนชาวบ้าน เลิศสวัสดิ์ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา ที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีการเจียรหินทราย เพื่อสร้างหัตกรรมจากหินทราย ได้ร้องเรียนว่าฝุ่นหินจากการเจียรหินได้ฟุ้งกระจายรบกวนที่อยู่อาศัยใกล้บริเวณเจียรหิน และผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ได้มอบหมายให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ตรวจสอบข้อเท็จจริง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 5 นครราชสีมา สำนักงานควบคุมโรค เขต 5 นครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสีคิ้ว ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน ผู้ประกอบการแกะสลักเจียรหิน บ้านเลิศสวัสดิ์ ดังกล่าวเพื่อจัดทำประชาคม มติที่ประชุมได้ตกลงให้ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว ดำเนินการประกาศ ข้อบังคับ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีการสำรวจ ตรวจสอบการขออนุญาตประกอบการหินทรายโดยยึดระเบียบและกฎหมายสิ่งแวดล้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการป้องกันฝุ่นหินไม่ให้ฟุ้งกระจาย สถานที่ประกอบการให้ตั้งห่างจากชุมชน 50 เมตร ห่างจากถนนมิตรภาพ สายนครราชสีมา - กรุงเทพ ฯ อย่างน้อย 25 เมตร และหลักเกณฑ์ข้อบังคับ [8]

จากมติที่ประชุมครั้งแรก จนถึงปี 2551 ยังมีการร้องเรียนอีกหลายครั้ง และพบว่าผู้ประกอบการยังมิได้ปฏิบัติตามมติ หรือ ข้อบังคับของ องค์การบริหาร

ส่วนตำบลให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการตรวจสุขภาพของผู้ประกอบการและผู้ใช้ฝีมือแรงงานการเจียรหิน พบว่ามีอาการของโรคหินฝุ่นจำนวน 14 ราย และต่อมามีเป็นช่างฝีมือแรงงานการเจียรหินทรายถึงแก่กรรม แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคซิลิโคซีส จำนวน 1 ราย และมีประชากรเสี่ยงจำนวนมาก จึงมีการร้องเรียนถึงหน่วยงานทั้งระดับภูมิภาคและส่วนกลาง ทีมงานศึกษาปัญหาโรคฝุ่นหินทรายได้ร่วมจัดทำประชาคม ประกอบด้วยส่วนราชการอำเภอสีคิ้ว สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สีคิ้ว โรงพยาบาลสีคิ้ว องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ประกอบการร้านเจียรหิน คนงานรับจ้างเจียรหิน และประชาชนผู้ได้รับการเดือดร้อนจากฝุ่นหิน ที่ประชุมมีมติให้ผู้ประกอบการเจียรหินที่ใช้เครื่องมือแรงสูง ให้อยู่ห่างจากชุมชน ให้มีการพัฒนารูปแบบการป้องกันฝุ่นเข้าสู่ร่างกายของผู้ประกอบการ และไม่ให้ฟุ้งกระจายสู่ชุมชน ทางด้านการป้องกันโรคฝุ่นหิน สำนักงานควบคุมโรค และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นครราชสีมา ได้ให้ความรู้เรื่องโรคหินฝุ่น ในเรื่องสาเหตุ อาการ การดูแลรักษาและการป้องกันโรคให้แก่ประชาชน มีการจัดตั้งกองทุนป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน และมอบอุปกรณ์ป้องกันโรคหินฝุ่น สำหรับผู้ทำงานเจียรหินทราย และผลการตรวจสุขภาพพบว่ามีประชาชนป่วยและตายด้วยโรคซิลิโคซีส จำนวน 1 ราย และมีประชาชนเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคซิลิโคซีส จำนวน 2,728 ราย[6] ฝุ่นหินเป็นสาเหตุของการเกิดโรค โรคปอดฝุ่นหินทรายหรือ โรคซิลิโคซิส (silicosis) เป็นโรคที่เกิดขึ้นเนื่องจาก หายใจเอาฝุ่นทรายหรือฝุ่นหินต่าง ๆ ที่มีสาร ซิลิคอนไดออกไซด์เข้าไปในปอด ทำให้ปอดมีปฏิกิริยาต่อต้านสารและเกิดเป็น พังผืดขึ้นจนทำให้เนื้อปอดส่วนนั้นไม่สามารถทำหน้าที่แลกเปลี่ยนอากาศได้ตามปกติตลอดไป ส่วนใหญ่จะพบในคนทำงานในโรงโม่หินในเหมือง ในการสกัด ตัด บด ย่อยหิน ควอร์ตซ์ หินแกรนิต หินทราย คนทำเครื่องเคลือบ คนขัดโลหะด้วยทราย คนหล่อหลอมโลหะ[10] ผลสำรวจ พบว่า มีผู้ที่เสี่ยงต่อการเป็นด้วยโรคปอดฝุ่นหินในไทย มีจำนวน 221,796 คน และจากการตรวจสุขภาพของผู้ที่เสี่ยงจำนวนนี้ จำนวน 8,146 คน พบว่า มีอาการเข้ากันได้กับโรคปอดฝุ่นหินถึง 169 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.08 ของผู้ได้ตรวจ และ ร้อยละ 0.08 ของกลุ่มเสี่ยงทั้งหมด[9] และผลการตรวจของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 เมื่อ เดือน ตุลาคม พ.ศ.2550 ในอำเภอสีคิ้ว ตรวจพบปอดทำงานผิดปกติ 71 คน ภาพรังสีทรวงอกผิดปกติ 17 คน และเสียชีวิต 1 ราย ต่อมาผู้ที่มีปอดผิดปกติเสียชีวิตเพิ่มอีก 2 ราย และการตรวจวิเคราะห์ปริมาณฝุ่นหินในบรรยากาศสิ่งแวดล้อมพบว่ามีค่าเกินมาตรฐานร้อยละ 60[6]

จากปัญหาที่พบ ผู้ศึกษาซึ่งมีบทบาทในการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัย จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินทรายหรือซิลิโคซีสในผู้ประกอบการหินทราย ในตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาว่าผู้ประกอบการหินทรายมีความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันโรคหินฝุ่นเป็นอย่างไรเพื่อหาแนวทางในการวางแผนช่วยเหลือ หรือแนวทางในการแนะนำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคหินฝุ่นและสามารถป้องกันโรคหินฝุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการและประชาชนตำบลลาดบัวขาว เสี่ยงจากการเจ็บป่วยป่วย

ด้วยโรคหินฝุ่นน้อยลงหรือไม่ป่วยเลย เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร ความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคฝุ่นหิน ของผู้ประกอบการหินทราย ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

คำถามการวิจัย

ผู้ประกอบการหินทราย มีความรู้ มีความคิดเห็น และมีการปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหินทรายที่อาศัยอยู่ในบ้านเลิศสวัสดิ์ หมู่ที่ 14 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการหินทรายตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม 2557 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการหินทราย จำนวน 52 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 1 - 31 มีนาคม 2557

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางในการวางแผนช่วยเหลือหรือแนวทางในการแนะนำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคหินฝุ่นและสามารถป้องกันโรคหินฝุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนตำบลลาดบัวขาว มีความรู้และการปฏิบัติตัวให้ลดเสี่ยง เสี่ยงจากการเจ็บป่วยป่วยด้วยโรคหินฝุ่นน้อยลงหรือไม่มีการเจ็บป่วย

2. เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

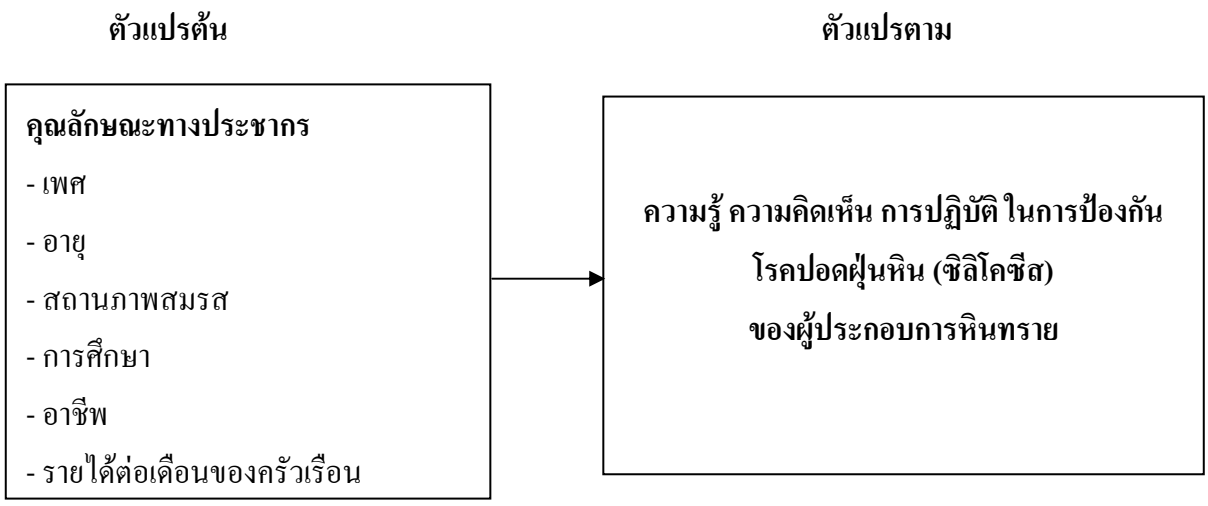

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) ระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่ เดือน กุมภาพันธ์ ถึง เดือน มีนาคม 2557 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการหินทรายทั้งเพศชายและเพศหญิง ในพื้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่าง วันที่ 1 - 31 มีนาคม 2557 จากจำนวน 630 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการหินทรายทั้งหมด จำนวน 60 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเขียนชื่อผู้ประกอบการหินทรายทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วจับสลากชื่อของผู้ประกอบการหินทรายตามจำนวนที่ต้องการจนครบตามสัดส่วนที่กำหนดโดยวิธีจับสลากแบบไม่คืนที่ (lottery method) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 52 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (determination of sample size) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ใช้วิธีประมาณค่าจากจำนวนประชากรตามความเหมาะสม ซึ่งนักวิจัยได้ได้กำหนดขนาดตัวอย่างตามขนาดของประชากรตามตารางสำหรับพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามทรรศนะของ เคร็กกีและมอร์แกน[5] เมื่อพิจารณาจากตารางสำหรับพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามทรรศนะของเคร็กกีและมอร์แกน[5] พบว่า จำนวนประชากรตามขอบเขตการศึกษา มีจำนวน 60 คน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างควรเป็น 52 คน และจำแนกรายหมู่บ้าน คือ ร้อยละ 86.66 เมื่อได้ขนาดตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรผู้ประกอบการหินทราย จำนวน 52 คน ใน การสุ่มตัวอย่างต่อไปเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่เพียงพอกับการที่คำนวณได้ เพื่อให้ได้ปริมาณมากพอที่จะทำให้การกระจายของข้อมูลจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน และในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อประกอบการพัฒนางานการสาธารณสุขระดับตำบล ดังนั้นจึงเจาะจงกลุ่มตัวอย่าง ประกอบการหินทรายด้วยวิธีจับสลาก เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการหินรายทั้งตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จากผลการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ศึกษาต้องการทราบลักษณะของเครื่องมือและเกณฑ์การแปลผล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น มีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และคำถามเป็นชนิดปลายปิดและปลายเปิด มีจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินของผู้ประกอบการหินทราย ที่ตอบแบบสัมภาษณ์และคำถามเป็นชนิดเลือกตอบ มีจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินของผู้ประกอบการหินทราย ที่ตอบแบบสัมภาษณ์และคำถามเป็นชนิดเลือกตอบ มีจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินของผู้ประกอบการหินทรายที่ตอบแบบสัมภาษณ์และคำถามเป็นชนิดเลือกตอบ มีจำนวน 10 ข้อ

รวมแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด จำนวน 37 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity) การหาความตรงตามโครงสร้าง (construct validity)) และการหาความตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (criterion – related validity)) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามทั้งหมดที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนตรวจสอบ พิจารณาดูความถูกต้องความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความชัดเจนในเนื้อหา หลังจากผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา และการเรียงลำดับ ตามความเห็นของผู้ทรงวุฒิทุกท่าน

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน ของผู้ประกอบการหินทราย และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และแนวคำถามที่ควรถามที่ผู้ประกอบการสามารถตอบได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ ซึ่งหลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก็ทำการตรวจสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้แบบสอบถาม (try out) กับผู้ประกอบการหินทราย จำนวน 30 คน ในตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดูการใช้ภาษา ความเข้าใจของผู้ประกอบการ ความต่อเนื่องของคำถาม พร้อมที่นำไปเก็บข้อมูลจริง เพื่อนำมาหาความเที่ยง (reliability) โดยการหาค่าคงที่ภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยใช้สูตรของ cronbach และวิธีการของคูเดอร์และริชาร์ดสัน[3] การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ถ้าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปถือว่าเครื่องมือนั้นเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลต่อไป[2]

ผลการทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ส่วนที่ 2 จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับความรู้ของผู้ประกอบการหินทราย ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach และวิธีของคูเดอร์และริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

ส่วนที่ 3 จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการหินทราย ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach และวิธีของคูเดอร์และริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ส่วนที่ 4 จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อป้องันโรคปอดฝุ่นหินของผู้ประกอบการหินทราย ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach และวิธีของคูเดอร์และริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล

1. ผู้ศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยคลองตะแบก

2. ผู้ศึกษาจัดโปรแกรมการออกเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้ประธาน อสม. ทุกหมู่บ้าน อย่างน้อย 2 สัปดาห์ก่อนออกเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาจัดประชุมสมาชิกผู้ประกอบการหินทราย ผู้ศึกษากล่าวแนะนำนโยบายและกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับจากการได้ดำเนินงานตามโครงการและวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลจาก

ผู้ประกอบการ โดยให้ผู้ประกอบการตอบแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งการแจ้งผลการศึกษาให้สมาชิกผู้ประกอบการหินทราย ทราบเมื่อสิ้นสุดการศึกษา

1. จัดการแบ่งแบบสัมภาษณ์ตามรายคุ้มและตามจำนวนที่จับสลากได้ตามกำหนดในหมู่บ้าน

2. ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหินทรายกลุ่มเป้าหมาย 1 ชุด ต่อ 1 คน

3. อธิบายแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ประกอบการหินทรายแต่ละคนเข้าใจจนสามารถตอบแบบสัมภาษณ์ได้ครบทุกข้อ และทุกคน

4. สอบถามผู้ประกอบการหินทรายกลุ่มเป้าหมายเพื่อตอบคำถามให้ครบทุกคำถาม ไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องครบถ้วนของผลการวิเคราะห์ก่อนนำมาใช้ประโยชน์

5. ผู้ศึกษาสนทนาพร้อมขอดูสมุดบันทึกการบริการสุขภาพของผู้ประกอบการหินทราย (สมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวผู้ป่วยเฉพาะโรค) เพื่อประเมินผลการได้รับบริการของผู้ประกอบการหินทรายและดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่าง วันที่ 1 – 31 มีนาคม 2557

วิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูล หลังจากได้แบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวนตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อให้ได้ ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง ตามที่กำหนดไว้ทุกประการนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องครบถ้วนของผลการวิเคราะห์ก่อนนำมาใช้ประโยชน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา แสดงลักษณะการกระจายของตัวแปรต่าง ๆ ของลักษณะทางประชากรปัจจัยด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาและนำไปเสนอในรูปตาราง แสดงประกอบความเรียงแสดง จำนวน ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

ด้านลักษณะทางประชากร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.50 เพศหญิง ร้อยละ 13.50 อายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง36 – 40 ปี ร้อยละ 23.10 รองลงมากลุ่มอายุระหว่าง 31 – 35 ปี ร้อยละ 21.15 อายุเฉลี่ย 34 ปี อายุน้อยที่สุด 15 ปี และอายุมากที่สุด 69 ปี สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 71.20 รองลงมามีสถาน ภาพโสด ร้อยละ 26.90 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 53.85 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 42.31 และน้อยที่สุดระดับอนุปริญญา ร้อยละ 3.84 อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 53.80 รองลงมาอาชีพค้าขาย ร้อยละ 26.90 และน้อยที่สุดคืออาชีพ เกษตรกรรม ร้อยละ 7.70 รายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 48.07 รองลงมา มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาท ร้อยละ 32.70 รายได้ต่ำสุด 1000 บาท ร้อยละ 3.80 และรายได้สูงสุด 30,000 บาท ร้อยละ 1.90 โดยเฉลี่ยมีรายได้ 8,970 บาท ต่อเดือน

ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคปอดฝุ่นหินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหินทราย พบว่า ส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคปอดฝุ่นหิน ว่าบุคคลใดมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคมากที่สุด ร้อยละ 98.10 รองลงมารู้ว่า การตรวจหาโรคปอดฝุ่นหินตรวจด้วยวิธี

ใด ร้อยละ 92.30 ส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดโรคปอดฝุ่นหินนั้นมีความรู้ส่วนใหญ่น้อยมาก ร้อยละ 51.90 รองลงมารู้ว่า การส่ง เสริมสุขภาพเพื่อลดการเจ็บป่วยด้วยโรคปอดฝุ่นหิน ร้อยละ 65.40 พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้อง ได้คะแนนเต็ม ร้อยละ 7.70 คะแนนที่ส่วนมากผู้ตอบถูกมากที่สุดคือ ได้ 9 คะแนน ร้อยละ 30.80 ส่วนคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน ร้อยละ 5.80 พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีความรู้ในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินอยู่ในระดับ ต่ำ ถึงปานกลาง ร้อยละ 61.50 และ 26.91ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุปผา โพธิกุล และคณะ[4] ที่พบว่า คนงานมีความรู้เกี่ยวกับโรคซิลิโคซีส อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.70

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคปอดฝุ่นหินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหินทราย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีความคิดเห็นสูงสุด ในด้านการแกะสลักหรือเจียรหิน เป็นงานศิลปะที่ต้องใช้ฝีมือ ร้อยละ 82.70 รองลงเกี่ยวกับ คิดว่าการแกะสลักหรือเจียรหิน สามารถสร้างรายได้หลักให้แก่ครอบครัว และคิดว่า การเจียรหินด้วยระบบน้ำสามารถลดปริมาณฝุ่นหินได้ ร้อยละ 57.70 ส่วนความคิดเห็นที่มีน้อยที่สุดในเรื่อง คิดว่าการสวมใส่หน้ากากป้องกันฝุ่นสามารถลดการเกิดโรคปอดฝุ่นหินได้ ร้อยละ 5.52 และรองลงมา คิดว่า ฝุ่นหินทราย ทำให้เกิดโรคผิวหนัง 28.80 พบว่า ความติดเห็นที่ตอบถูกมากที่สุด ร้อยละ 30.80 ได้น้อยที่สุด ร้อยละ 5.80 และเป็นความคิดเห็นของส่วนใหญ่เช่นกัน พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน อยู่ในระดับ ดี ถึงปานกลาง ร้อยละ 53.84 และ 46.15 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุปผา โพธิกุล และคณะ (2556)[4] พบว่า คนงานมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองอยู่ที่ ร้อยละ 46.50

ด้าน การปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหินทราย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีการปฏิบัติที่ถูกต้องสูงสุด ด้าน ในรอบปีที่ผ่านมาท่านออกกำลังกาย อย่างน้อย 30 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน และ ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยได้รับอุบัติเหตุจากการเจียรหิน 71.20 ส่วนที่การปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ท่านเคยแนะนำคนอื่นเกี่ยวกับการป้องกันโรคซิลิโคซีส ร้อยละ 17.30 พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคปอดฝุ่นหินอยู่ในระดับ ดี ถึงปานกลาง ร้อยละ 84.61 และ 15.38 ซึ่งไม่สอดคล้องกับกับการศึกษาของบุปผา โพธิกุล และคณะ[4] ที่พบว่า คนงานในโรงงานโม่หินมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 50.50 รองลงมาเป็นระดับปานกลาง ร้อยละ 31.80

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ (survey study) โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือ การศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันโรคซิลิโคซีส ของผู้ประกอบการหินทราย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ บ้านซับสมบูรณ์ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนมกราคม 2557 ถึง เดือน มีนาคม 2557 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการหินทรายส่วนใหญ่ เป็นเพศชายร้อยละ 86.50 อายุน้อยที่สุด 15 ปี อายุมากที่สุด 69 ปี โดยอายุเฉลี่ย 34 ปี การศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ร้อยละ 53.85 ส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้างร้อยละ 53.80 ครอบครัวมี

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน เดือนละ 8971 บาท รายได้สูงสุด เดือนละ 30,000 บาท ร้อยละ 3.84 รายได้ต่ำสุด 1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 3.84 ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคซิลิโคซีส พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคปอดฝุ่นหินมากที่สุด ตอบถูกร้อยละ 98.10 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยสุด คือ พฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดโรคปอดฝุ่นหินเร็วขึ้น ตอบถูกเพียงร้อยละ 51.90 มีผู้ตอบถูกทุกข้อร้อยละ 7.70 คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ระดับของความรู้ ส่วนใหญ่อยู่ระดับ ต่ำ ร้อยละ 61.50 รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 26.91 ด้านความคิดเห็น พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ การแกะสลักหรือเจียรหินเป็นงานศิลปะที่ต้องใช้ฝีมือ ร้อยละ 82.70 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยสุด คือ การสวมใส่หน้ากากป้องกันฝุ่นสามารถลดการเกิดโรคปอดฝุ่นหินได้ ตอบถูกเพียงร้อยละ 5.80 มีผู้ตอบถูกทุกข้อร้อยละ 7.69 คะแนนต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 5.80 ระดับของความคิดเห็นอยู่ระดับดี ร้อยละ 53.84รองลงมาอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 46.15 ด้านการปฏิบัติ เกี่ยวกับ การป้องกัน โรคซิลิโคซีส พบว่า ผู้ประกอบการหินทราย มีการปฏิบัติในการป้องกันโรคฝุ่นหินที่ถูกต้องมากที่สุด คือ ผู้ประกอบการหินทรายในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาควรได้รับการตรวจสภาพปอดโดยการเป่าปอด ร้อยละ 71.20 ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ในรอบปีที่ผ่านมาได้รับการวัดความดันโลหิต และในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาได้ไปรับบริการตรวจรักษาพยาบาลในสถานบริการของรัฐ มีเพียงร้อยละ 17.30 ส่วนระดับของการปฏิบัติในการป้องกันโรคปอดฝุ่นหิน อยู่ระดับดี ร้อยละ 84.61 รองลงมาอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 15.38 ซึ่งสอดคล้องกับบทสรุปสำหรับผู้บริหารในการป้องกันควบคุมโรคซิลิโคซีส ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 13 ภายหลังการปฏิรูประบบราชการหลังปี 2545[7] พบว่า โรงงานโม่หินจัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้พนักงานสวมใส่ขณะปฏิบัติงาน โดยมีผ้าปิดปากจมูกร้อยละ 70 สวมแว่นตานิรภัยร้อยละ 50 สวมหมวกนิรภัยและสวมรองเท้านิรภัยและที่อุดหู ร้อยละ 40

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้รับผิดชอบในเรื่องการดูแลสุขภาพผู้ประกอบการทุกระดับควรนำแนวทางไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการตรวจสอบ ควบคุม ความปลอดภัยของบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องและบุคคล ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการทุกประเภท

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ การให้ข้อมูลเบื้องต้น ด้านความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติที่ถูกต้อง ของผู้ประกอบการฝุ่นหิน และประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาโรคปอดฝุ่นหินในกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรกลุ่มอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้

ข้อแนะนำในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาแบบเจาะลึก ด้านการสร้างคุณค่าในตนเอง และการสนับสนุนทางด้านสังคมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการหินทราย หรือวิธีการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางด้านสังคมที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมในผู้ประกอบการหินทราย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือสนับสนุนจากนายสุธรรม ยิ้มละมัย นายอำเภอสีคิ้ว และคณะผู้ประกอบการหิน

ทรายในอำเภอสีคิ้ว ผู้ศึกษาขอกราบขอบคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบคุณนายหาญชัย พันธ์งาม นายแพทย์ชัยวัฒน์ ทองไหม และแพทย์หญิงอารีย์ เชื้อเดช ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำปรึกษาและให้ข้อคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลและในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ขอกราบขอบคุณ สาธารณสุขอำเภอสีคิ้ว และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลองตะแบก คลองไผ่ และแห่งอื่น ๆใน ในอำเภอสีคิ้ว ที่สนับสนุนพื้นที่และประชากรในการศึกษา ขอกราบขอบคุณผู้ใหญ่บ้านซับสมบูรณ์ หมู่ 14 ตำบลลาดบัวขาว และคณะ อสม. ตำบลลาดบัวขาวทุกท่าน ที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาฉบับนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

[1] กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข โรคปอดฝุ่นหิน. เอกสารวิชาการกองอนามัย: นนทบุรี; 2544.

[2] นิรุวรรณ อุประชัย. การวิเคราะห์ข้อมูลสาธารณสุขด้านคอมพิวเตอร์.ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา; 2547.

[3] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น; 2553.

[4] บุปผา โพธิกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซิลิโคซีสของคนงานโรงโม่หินในอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2556.

[5] ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม : การสังเคราะห์และบูรณาการ; ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา; 2529

[6] สำนักงานศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ เขต 5 นครราชสีมา. สรุปผลการดำเนินงาน ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ เขต 5 นครราชสีมา ปี 2557. จังหวัดนครราชสีมา; 2557.

[7] สำนักงานสาธารณสุข เขต 13 นครราชสีมา. เอกสารวิชาการ บทสรุปสำหรับผู้บริหารในการป้องกันควบคุมโรคซิลิโคซีส ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 13 ภายหลังการปฏิรูประบบราชการหลังปี 2545 (2545-2548); 2545.

[8] สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสีคิ้ว สรุปผลการปฏิบัติงานสถานีอนามัย อำเภอสีคิ้ว ปี 2557. นครราชสีมา; 2557.

[9] อภิสิทธิ์ มลาสานต์ และ กาญจนา คงศักดิ์ตระกูล. โรคซิลิโคซีส. เอกสารวิชาการสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 2 สระบุรี; 2548.

[10] Goldsmith DF, Winn DM,Shy CM,eds. Silica,Silicosis,and cancer. Controversy in occupational medicine. New York : Praeger Publishers; 1986.